

Ion GAGIM

DOGA ȘI EMINESCU

METAFIZICA SUNETULUI

SAU

o carte despre iubire

TIPO MOLDOVA

Ion GAGIM

DOGA ȘI EMINESCU

METAFIZICA SUNETULUI

SAU

o carte despre iubire

TIPO MOLDOVA

CUPRINSUL

CUVÂNT ÎNTRDUCTIV	6
CHEMAREA MISTERULUI	7
<i>Te știam numai din nume sau Ce este această carte?</i>	7
Prolegomene pentru cei grăbiți	10
Doga și Eminescu, alături?	17
Drumul spre poet	20
Intrarea în Templu	25
Metafizică și uimire	27
TAUMATURGICUL MELOVERS	33
Sunetul, creatorul	33
Muzica și versul într-o cunună	38
DELEGATUL SUFLETULUI ÎN SIMFONIA UNIVERSULUI	44
Eminescu: esența sau unitatea de măsură	44
Poetul, auzitorul	54
Compozitorul, cititorul. Compozitorul, scriitorul	62
Doga în fața geniului	66
<i>Misterele nopții: jumătate de secol cu Eminescu</i>	69
Doga-Loteanu-Eminescu	76
Magia <i>Luceafărului</i>	78
Baletul	80
Filmul	86
ZĂMISLITĂ DIN SIMȚIRI	91
Doga: Veronica	91
Personalitatea <i>Îngerului blond</i>	92
Iubire și poezie de femeie	94
Doga - <i>nașul</i>	96
CÂNTĂRILE DIVINE	99
Vocea cosmică a iubirii	99
El și Ea, Ea și El în poezii	105
Muzică și vers: dialoguri de inimi în zvacnet	111
<i>De-aș avea. Inocența întâiului fior</i>	113
<i>Pasăre cu pene-albastre. Vânt în cânt</i>	118
<i>Nu plânge. Strigăt blând</i>	121
<i>Floare albastră. Totuși nu e trist în lume</i>	126
REÎNTÂLNIRE	132

CUVÂNT INTRODUCATIV

Stimate cititor,

Cu o deosebită onoare și profundă admirație venim în întâmpinarea acestei noi apariții editoriale, *DOGA ȘI EMINESCU: METAFIZICA SUNETULUI SAU O CARTE DESPRE IUBIRE*, scrisă de ilustrul membru al Academiei de Științe a Moldovei, Profesorul Ion Gagim.

Această lucrare, a cărei esență transcende granițele dintre poezie, muzică și știință, este un profund omagiu adus atât geniului eminescian, cât și măiestriei compozitorului Eugen Doga. Prin abordarea sa, Ion Gagim reușește să dezvăluie noi perspective asupra universului liric și muzical, evidențiind profunzimea gândirii acestor mari creatori, poetul și compozitorul.

Prin intermediul unui demers științific riguros, dar în același timp profund poetic, autorul ne invită într-o lume în care sunetul și cuvântul se împletesc într-o armonie desăvârșită, dezvăluind straturi profunde ale gândirii și sensibilității eminesciene. Ion Gagim nu doar ne oferă o lectură nouă și provocatoare asupra operei lui Eminescu, dar și subliniază importanța interdisciplinarității în înțelegerea și aprecierea operei literare și muzicale.

Cartea reprezintă o invitație la dialog între științe și arte, între poezie și muzică, între realitate și metaforă, între trecut și prezent. Este o oportunitate de a redescoperi frumusețea și complexitatea operei eminesciene, precum și de a reevalua forța cuvântului și a muzicii în capacitatea lor de a transcende timpul și spațiul.

Suntem convinși că această lucrare va deveni un reper esențial în studiile eminesciene și va deschide noi orizonturi în abordarea interdisciplinară a literaturii, muzicii și științei, ilustrând exemplar cum arta și știința pot coexista și se pot îmbogăți reciproc.

Cu deosebit respect,

Acad. Ioan Aurel POP – Președintele Academiei Române

Acad. Ion TIGHINEANU – Președintele Academiei de Științe a Moldovei

Acad. Gheorghe DUCA – Președintele Academiei de Științe a Moldovei, 2004-2018

CHEMAREA MISTERULUI

TE ȘTIAM NUMAI DIN NUME SAU CE ESTE ACEASTĂ CARTE?

Dragă cititor,

Deoarece aceasta este a doua mea carte despre compozitorul Eugen Doga,³ aş vrea să vin mai întâi cu mica ei istorie. Or, de ce a apărut încă una? De aceea, oare, că în prima n-am reuşit să cuprind întregul univers al creaţiei maestrului şi cea de faţă ar fi o continuare a primei? Şi da, şi nu. Pentru că în cazul dat, nu acesta este motivul. Motive pentru a scrie cărţi despre Eugen Doga pot fi multe şi diferite, deoarece autorul neasemuitului *Vals* din filmul *Gingaşa şi tandra mea fiară*, cunoscut pe întregul glob (dacă e să luăm doar una din creaţiile sale ilustre), este un univers aparte. Astfel, despre el pot fi scrise, după cum s-au şi scris, mai multe cărţi. În cazul de faţă, însă, impulsul scrierii cărţii noastre a fost altul. Iată cum s-a întâmplat.

La evenimentul de lansare a primului volum despre compozitor a fost rostită, în pasionalele luări de cuvânt ale celor prezenţi, ideea de a mi se propune să scriu încă unul. Şi aceasta deoarece cartea editată, după cum s-a spus atunci... a plăcut. Inclusiv protagonistului. A fost pronunţat chiar şi titlul ei: *Doga şi Eminescu*. N-a fost adus vreun argument pentru acest nou titlu (cu toate că peste puţin timp mi-am dat seama de motivul ideii), dar nici nu l-am cerut. Desigur, titlul a răsunat, la auz, frumos. În acelaşi timp, însă, mi s-a arătat destul de... pretenţios şi îndrăzneţ: Doga alături de Eminescu într-o întreagă carte?! Să expui subiectul în cauză într-un capitol de carte, să zicem, sau în câteva articole, s-ar mai putea, dar într-un volum aparte... Chiar dacă există material factologic. Or ce înseamnă să îndrăzneşti a pune sub ochiul analizei fiinţa lui Eminescu - a acestui „colos”, în mintea căruia „universul se răsfrânge”, după cum îl vede Veronica Micle,⁴ şi creaţiile lui nemuritoare, turnate în sunetele muzicii lui Doga, un alt mare artist!

Totuşi, un „ceva” în interior mi-a şoptit să nu mă grăbesc cu refuzul ideii. Este adevărat, în prima carte despre compozitor m-am referit întrucâtva la creaţia sa pe versurile lui Eminescu şi ale Veronicăi⁵, or Eugen Doga a dat întâlnire celor doi - iubirea cărora a intrat în panteonul marilor iubiri ale acestui pământ, în ciclul de romane şi arii *Dialogurile dragostei*. De aceea, cunoscând subiectul, am înţeles că ceea ce am scris deja despre relaţia Doga-Eminescu, cu Veronica alături, ar putea fi doar un început. Şi, aproape inconştient, mi-am zis în sine că am să scriu, totuşi, cartea cu titlul propus, cu toate că atunci, la lansare, n-am făcut nici o făgăduinţă. Pur şi simplu am tăcut, „modest”. Dar în

³ Prima se numeşte: Ion Gagim. *Eugen Doga. Perspectiva inversă*. Editura Academiei Române, Bucureşti, 2020.

⁴ „Vârful nalt al piramidei ochiul meu abia-l atinge... / Lângă-acest colos de piatră vezi tu cât de mică sunt - / Astfel tu-n a cărui minte universul se răsfrânge / Al tău nume peste veacuri rămânea-va pe pământ”. (Veronica Micle. *Lui X*).

⁵ De aici şi ideea titlului propus, mi-am zis.